

מאפייני הגיל המודרך

נירים-נתיבות (כתה ה-ו)

זהו הגיל שבו מתלבטים בין הרצון להמשיך להיות קטנים – להמשיך לשחק ולהשתולל, לבין הרצון להיות גדולים ועצמאים – שלא יגידו לנו מה לעשות ושנחליט בעצמנו לגבי דברים החשובים לנו.

החניכים בגיל זה מתחילים להבין את קיומם של חוקים ונורמות חברתיות. החניך מבין כי יש דרך בה החברה רואה התנהגות ושופטת אותה. החניך מתחיל לראות את העולם מנקודות מבט נוספות מלבד נקודות המבט שלו ומעוניין להצטייר כטוב בעיני אחרים. בשכבת גיל זו קיימת חשיבות גדולה לקיומה של קבוצה שכל חבריה בני אותו גיל, בעלי תחומי עניין, בעיות, לבטים ופחדים דומים. דרך הקבוצה מרגיש החניך כי הוא "לא לבד" והקבוצה מהווה עבורו מודל לחיים חברתיים.

בתחילת גיל ההתבגרות משנה הקבוצה את ייעודה – ממסגרת חברתית שבמרכזה המדריך – לקבוצה עצמאית.

הקבוצה ממלאת צרכים שונים ומרובים:

- שיקוף – איך דברים שאני עושה נראים מהצד.
- מודלים לחיקוי- אני רוצה להיות כמו... חברים.
- פורצי דרך- מנהיגים בקבוצה המציעים דרכי התמודדות חדשות לבעיות.
- מקלט- כאן אני עם אנשים שמבינים אותי, כיף לי וטוב לי איתם.
- מקור סטטוס וכוח – כשאנחנו ביחד, אנחנו מסוגלים לעשות דברים שלבד לא היה לנו אומץ לעשות.

מטרת הקבוצה בשלב זה היא ליצור תא חברתי שמשתתפיו קבועים.

למרות העצמאות היחסית של הקבוצה ההולכת ונרקמת בגיל זה, המדריך עדיין מהווה דמות מרכזית ונערצת שמקשיבים לה כמעט ללא עוררין. בשכבת גיל זו הולך ומתחזק הצורך במימוש העצמי. בשלב זה יש לחניך צורך בקבלה ובהערכה מצד החברים. כדי שהחניך ירגיש חלק מהקבוצה עליו לתת אמון ולבטוח בחבריו לקבוצה. הקבוצה תאפשר לו ביטוי אישי וקבלת הערכה מצד החברים.

בשלב זה החניכים (מנתיבות) מתחילים לחפש בתי ספר לשנה הבאה, ויש נטייה ללכת לאן שהרוב הולך, בין אם זה טוב ובין אם לא.

מאפיינים בשטח:

- הם חשים תחושת שייכות לסניף.
- נוצרו נורמות חברתיות בקבוצה.
- מרגישים שהתבגרו למרות שהם לא הכי בוגרים.
- הצטבר אצלם ידע לגבי פעילות התנועה – תחושת ותיקות, עצמאות.
- גדולים בבית הספר – מרגישים יותר עצמאות.
- החניך צמא לידע וללמידה, אלא אם כן ממאיסים עליו אותה.
- גיל הבת-מצווה.
- הבנות יותר רציניות מהבנים.
- מתחילים קצת להתבגר ולדעת כל מיני דברים.
- התפתחות זהות מינית – מתחיל המתח בין בנים ובנות.
- בנות – החברות ממוקדת באינטימיות ומחויבות ואילו אצל הבנים – במשימתיות.

בעיות שעלולות להיווצר:

- בעיות חברתיות, (אצל בנות למשל: כאלו שלא מוזמנות לבת-מצוות).
- אופי מסיבות הבת-מצווה.
- לא כל פעילות מספקת אותם.
- מרגישים גדולים ואמיצים מספיק כדי למרוד בנורמות של הסניף ובמדריכים.
- החניכים עלולים למשוך זה את זה להרשמה לבתי ספר לא דתיים
- יש הרבה הערצה וחקיוי של תרבות המערב ופחות חיבור לעולם התורה,
- מה שעלול להשפיע על הרשמה לבתי ספר לא דתיים
- הקבוצה מאבדת עניין.
- הקבוצה לא מקפידה על נהלים, מרשה לעצמה להפריע.

תפקיד המדריך:

- לתמוך בחניכים העוברים את גיל ההתבגרות.
 - לדבר על הבעיות, לשמור על רמת פתיחות גבוהה בקשר אישי ובשיחות כלליות.
 - ליצור תחליף ליציאות של החבר'ה למקומות מפוקפקים. ליצור יציאות קבועות בהכוננת המדריכים.
 - לבנות ולחזק מסגרת של התנדבויות, שיעורי תורה וכו' - ולהשתדל להפוך אותם לאטרקטיביים.
 - לאפשר לחניכים להוציא את המרץ הרב שלהם בתוך המסגרת ובצורה מקדמת.
 - לנתיבות - במקרה הצורך ניתן להעביר מערך בנושאי צניעות ובינו לבינה.
 - לעודד אצל החניכים חשיבה עצמאית והבעת דעה.
 - לעסוק בנושא לחץ-חברתי.
 - להדגיש את הייחוד של כל פרט בקבוצה.
 - לזהות מנהיגות שמפתחת ולעודד אותה לכיוונים חיוביים.
 - להקים ועידה קבוצתית שתקבע את כללי הקבוצה, וכך הם יקבלו על עצמם דברים מתוך הסכמתו.
 - כדאי לערוך לבנות מערך בת-מצווה, שידבר על משמעות קבלת עול מצוות, האופי המתאים למסיבת בת מצווה, משמעות הטקס וכו'.
 - לדאוג שמתח הפעילות לא ירד.
 - להציב מטרות ברורות.
 - לגבש גאווה תנועתית.
 - להציב מסגרת ולעמוד מאחוריה (גם למדריך מותר להיות קשוח).
 - לאפשר לחניכים, בהדרגה, לקחת אחריות על הנעשה בקבוצה.
 - לכבד ולהעריך כל חניך (מעלה את הדימוי העצמי).
 - ליצור אווירה תומכת בין חברי הקבוצה.
- פיתוח מנהיגות, יוזמה ועצמאות.